

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бухгалтерський фінансовий облік : Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. 6-те вид., доп. і перероб. Житомир : ПП «Рута», 2005. 756 с.
2. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами : приклади та коментарії : практик. Посіб. / С.Ф. Голов, В.М. Костюшенко. К.: Лібра, 2001. 670 с.
3. Загородній А.Г. Фінансовий словник / Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. (4-те вид. випр. та доп.) К.: т-во «Знання», КОО, Львів; Вид-во Львів. банківського ін-ту НБУ, 2002. 566 с.
4. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 № 9969XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
5. Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» № 1927-III від 13.07.2000.

УДК 657.1:075.8

Аверкина М.Ф.*доктор економічних наук, професор
Національного університету «Острозька академія»***Тихонюк К.О.***студентка
Національного університету «Острозька академія»***СУЧАСНІ КОМП'ЮТЕРНІ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ**

У статті розглянуто основні напрями автоматизації бухгалтерського обліку в Україні. Автор акцентує увагу на дослідженні особливості класифікаційної характеристики сучасного програмного забезпечення для автоматизації системи бухгалтерського обліку. У статті також систематизовано основні вимоги до вибору комп'ютерної системи бухгалтерського обліку з урахуванням особливостей ведення бухгалтерського обліку на підприємстві та проведено аналіз основного програмного продукту для автоматизації ведення бухгалтерського обліку на вітчизняних підприємствах. Розкрито низку основних переваг здійснення ефективної автоматизації бухгалтерського обліку для підвищення рівня прибутковості та економічного зростання підприємства. Подано загальну характеристику особливостей використання різних комп'ютерних систем бухгалтерського обліку на підприємствах різних галузей економіки України.

Ключові слова: програмне забезпечення, автоматизація ведення бухгалтерського обліку, програмний продукт, економічне зростання, прибутковість, ефективність.

Аверкина М.Ф., Тихонюк К.О. СОВРЕМЕННЫЕ КОМПЬЮТЕРНЫЕ СИСТЕМЫ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УКРАИНЕ

В статье рассмотрены основные направления автоматизации бухгалтерского учета в Украине. Автор акцентирует внимание на исследовании особенности классификационной характеристики современного программного обеспечения для автоматизации системы бухгалтерского учета. В статье также систематизированы основные требования к выбору компьютерной системы бухгалтерского учета с учетом особенностей ведения бухгалтерского учета на предприятии и проведен анализ основного программного продукта для автоматизации ведения бухгалтерского учета на отечественных предприятиях. Раскрыт ряд основных преимуществ осуществления эффективной автоматизации бухгалтерского учета для осуществления повышения уровня доходности и экономического роста предприятия. Представлена общая характеристика особенностей использования различных компьютерных систем бухгалтерского учета на предприятиях различных отраслей экономики Украины.

Ключевые слова: программное обеспечение, автоматизация ведения бухгалтерского учета, программный продукт, экономический рост, доходность, эффективность.

Averkyna M.F., Tykhoniuk K.O. CURRENT COMPUTERS SYSTEMS OF ACCOUNTING IN UKRAINE

The article reviewed the main directions of accounting automation in Ukraine. Author focuses on the research of the features of the classification characteristics of modern software, for automation of the accounting system. In the article also present the description of the basic requirements for choosing a computer accounting system, including the peculiarities of accounting in the enterprise. The analysis of the main software product for automation of accounting at domestic enterprises was carried out in the article as well. A number of main advantages of effective automation of accounting for the increase of profitability and economic growth of the enterprise are revealed. Presented the general characteristic of peculiarities of using different computer accounting systems at enterprises, various branches of economy of Ukraine

Keywords: software; automation of accounting, software product, economic growth, profitability, efficiency.

Постановка проблеми. Ситуація в економіці України ставить перед вітчизняними підприємствами нові виклики та завдання. Нові труднощі, тенденції та конкуренція вимагають від підприємств своєчасного, оперативного і обґрунтованого прийняття ефективних управлінських рішень, що повинні ґрунтуватися на достовірній, своєчасній, належним чином обробленій та підготовленій за даними бухгалтерського обліку інформації. Забезпечення ефективного процесу автоматизації систем бухгалтерського обліку підприємства за цих умов набуває надважливого значення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Питання автоматизації бухгалтерського підприємства у зв'язку зі швидкими темпами науково-технічного і технологічного прогресу є досить актуальним. Про цей факт свідчить наявність великої кількості публікацій, присвячених цій проблемі, таких учених, як А.М. Береза, С.А. Гаркуша, С.М. Деньга, А.П. Дикий, В.М. Гужва, В.П. Завгородній, С.В. Івахненко, Ю.А. Кузьмінський, С.І. Травінська, Е.А. Умнова, В.Г. Швець та інші. Слід зазначити, що фірми-розробники програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку підприємства

також частково розкривають ці питання, однак переважно з позицій функціональних можливостей та основних переваг конкретних програмних продуктів.

Мета і завдання дослідження. Мета статті полягає в обґрунтуванні формування комплексного підходу до забезпечення ефективного процесу автоматизації бухгалтерського обліку вітчизняних підприємств, який сприяє підвищенню прибутковості та економічному зростанню підприємств України в сучасних умовах нестабільності і непередбачуваності бізнес-середовища.

Виклад основного матеріалу. Комп'ютерна система бухгалтерського обліку – це набір інструкцій у вигляді слів, цифр, кодів, схем, символів, виражених у формі, придатній для зчитування комп'ютером, іншими словами – комп'ютерна програма, яка здійснює автоматизацію бухгалтерського обліку. З розвитком новітніх інформаційних технологій зростає роль автоматизації як одного з основних факторів підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання.

Суб'єкт господарської діяльності, який проводить автоматизацію бухгалтерського обліку на підприємстві, має три варіанти переходу від ручного способу обробки облікової інформації до автоматизованого, а саме: 1) створити програмне рішення для автоматизації бухгалтерського обліку самостійно; 2) замовити проект КСВО у спеціалізованій фірмі; 3) придбати готове рішення автоматизації бухгалтерського обліку на підприємстві. Проаналізувавши всі три варіанти автоматизації обліку, можна дійти таких висновків.

I. Варіант номер один, тобто створити програмне рішення для автоматизації бухгалтерського обліку самостійно, обирають лише дуже великі підприємства зі специфічними видами діяльності та організаційною структурою. Однак негативним моментом цього підходу є те, що штатні програмісти підприємства не завжди дотримуються стандартів створення баз даних, і тому часто такі програми не дають змоги переносити інформацію до інших програм, тобто можливість інтегрування інформаційних даних бухгалтерського обліку підприємства фактично відсутня.

II. Другий варіант є найдорожчим серед усіх представлених варіантів автоматизації бухгалтерського обліку. Однак цей шлях доцільно обирати великим підприємствам зі специфічними видами діяльності та організаційною структурою. Так, за умови реалізації саме такого підходу успішність упровадження програмного продукту для автоматизації облікових процедур підприємства буде залежати від фірми-розробника, її компетентності, авторитетності, порядності, надійності тощо.

III. Застосування на підприємстві третього варіанту передбачає придбання універсальної бухгалтерської програми, розробленої для масового продажу, яка потребує лише незначної модифікації для врахування потреб конкретного підприємства. Слід зазначити, що цей програмний продукт для автоматизації бухгалтерського обліку є менш пристосованим до специфіки діяльності підприємства, однак коштує він значно дешевше, ніж написання програми на замовлення спеціалізованою фірмою. Великим плюсом цього варіанту є те, що розроблене програмне забезпечення для автоматизації обліку вже пройшло випробування на практиці. Адже програмні продукти такого виду, як правило, супроводжуються і постійно удосконалюються, поки існує фірма-розробник. Так, яскравими прикладами цього виду програмних продуктів є програми таких фірм-розробників, як «1С: Підприємство», «Парус», «Галактика» тощо [2].

Слід зауважити, що на підставі аналізу літературних джерел, інформації опитувань користувачів бухгалтерських програм [7; 8; 10] можна дійти висновку, що жодна комп'ютерна система бухгалтерського обліку, яка була створена на конкретному підприємстві його власними програмістами, не може бути ідеальною, оскільки була створена і випробувана лише на одному підприємстві.

На нашу думку, найбільш раціональним є варіант придбання (купівлі) підприємством-замовником готового програмного продукту для автоматизації бухгалтерського обліку на підприємстві, який супроводжується отриманням усього комплексу відповідних послуг щодо налагодження і впровадження цієї програми у практичну діяльність підприємства.

Таким чином, у цьому контексті доцільно більш детально дослідити особливості класифікаційних характеристик програмних продуктів для автоматизації процедур бухгалтерського обліку на вітчизняних підприємствах з метою забезпечення раціонального вибору бухгалтерської програми. Так, С.В. Івахненко [5, с. 249; 6, с. 144] пропонує класифікаційну систему, яка передбачає чітке групування програмного забезпечення автоматизації системи бухгалтерського обліку підприємства за певними ознаками (табл. 1).

Так, однією із найбільш важливих ознак наведеної класифікаційної характеристики програмних продуктів для автоматизації бухгалтерського обліку підприємств є об'єкти обліку. Оскільки майбутнім користувачам програмного забезпечення для автоматизації облікових процедур на підприємстві необхідно чітко розуміти, що програми різних класів призначені для підприємств різного розміру, що детально наведено на рис. 1.

Варто зазначити, що належне врахування розміру підприємства має ключове значення для забезпечення раціонального вибору адекватного програмного забезпечення автоматизації бухгалтерського обліку. Так, вибір програмного продукту для автоматизації системи бухгалтерського обліку, що реально не відповідає розмірам підприємства, приведе до невиправданих фінансових витрат.

Важливе значення для забезпечення раціонального вибору програмного забезпечення автоматизації процедур бухгалтерського обліку на підприємстві має врахування набору ключових вимог до цього програмного забезпечення. Слід зазначити, що вимоги до програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку підприємств формують три різні категорії користувачів, а саме: 1) бухгалтери як безпосередні користувачі автоматизованої системи бухгалтерського обліку; 2) спеціалісти з комп'ютерних систем – програмісти і техніки; 3) керівництво (менеджмент) підприємства. Отже, перелік вимог до програмних продуктів для автоматизації бухгалтерського обліку необхідно розглядати як складний, взаємопов'язаний комплекс функціональних, технічних, комерційних та економічних вимог, системне і належне врахування яких дає змогу забезпечити базові передумови для ефективного процесу автоматизації бухгалтерського обліку на підприємстві (табл. 2).

Сучасний ринок бухгалтерського програмного забезпечення наповнений універсальними програмами для автоматизації бухгалтерського обліку на підприємствах різноманітних галузей, які уже випробувані на практиці і максимально враховують специфіку діяльності підприємства різних галузей національної економіки. Відзначимо, що на ринку України найбільша кількість програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського

обліку розроблена саме для підприємств торгівлі такими найбільш відомими фірмами-розробниками, як: «1С:Підприємство», «Парус», «Дебет Плюс», «Банкомзв'язок», «Інтелект-Сервіс» тощо.

Дані автоматизації бухгалтерського обліку на підприємствах України (табл. 3) свідчать про наявність значної низки переваг використання програмного продукту «1С: Бухгалтерія 8.0», який дає змогу забезпечити вирішення переважно усіх завдань, що стоять перед бухгалтерською службою підприємства. Так, це програмне забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку відповідає комерційним вимогам щодо вартості програмного продукту, його впровадження та супроводу. Важливою перевагою програмного продукту «1С: Бухгалтерія 8.0» є можливість одночасного ведення бухгалтерського обліку для декількох

організацій в єдиній інформаційній базі, а також налаштування типових операцій – засобів групового введення часто використовуваних бухгалтерських проведень. Програму «1С: Бухгалтерія 8.0» бухгалтер як користувач може налаштувати самостійно з урахуванням особливостей господарської діяльності конкретного підприємства. Позитивною характеристикою програмного забезпечення «1С: Бухгалтерія 8.0» є можливість здійснення автоматизованих розрахунків із контрагентами (постачальниками, замовниками), підзвітними особами, а також нарахування заробітної плати працівникам, здійснення різних взаєморозрахунків з працівниками, перерахування заробітної плати на особові рахунки працівників та депонування заробітної плати. У програмі «1С: Бухгалтерія 8.0» підтримується облік діяльності індиві-

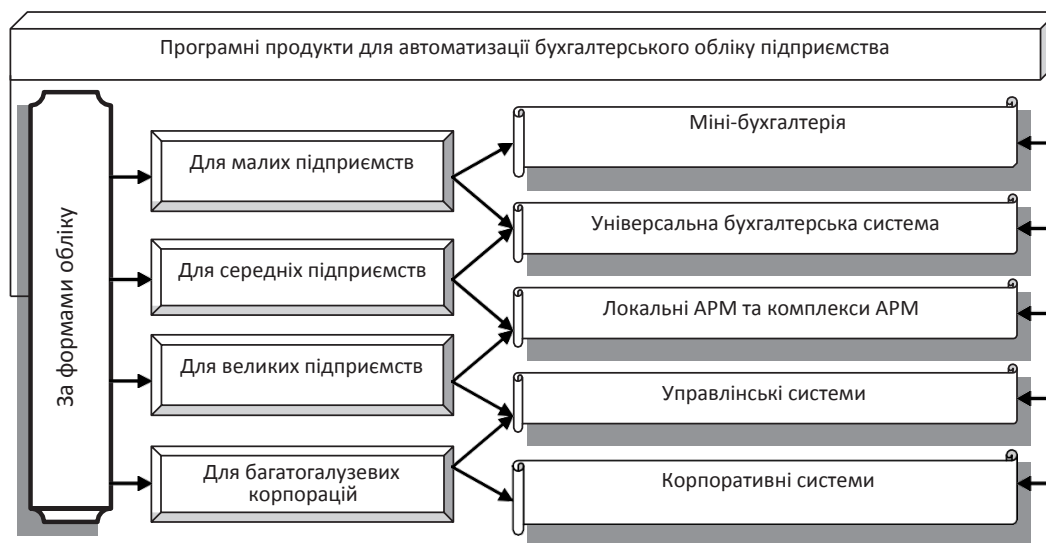

Рис. 1. Основні види програмних продуктів для автоматизації бухгалтерського обліку залежно від розміру підприємств

Джерело: побудовано на підставі [3, с. 163; 6, с. 145]

Таблиця 1

Класифікаційна характеристика програмного забезпечення для автоматизації процедур бухгалтерського обліку вітчизняних підприємств

Ознака класифікації програмного забезпечення	Основні види програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку на підприємстві
1. За способом створення	Написання штатним програмістом
	Створення на замовлення спеціалізованою фірмою-розробником
	Універсальний програмний продукт
2. За об'єктами обліку	Домашня бухгалтерія
	Малі підприємства
	Середні підприємства
	Великі підприємства
3. За способом реалізації в програмах бухгалтерських Функцій	Багатогалузеві корпорації
	Програми, у яких перевага надається ручному введенню операцій
4. За комплексністю виконуваних функцій	Програми, у яких перевага надається введенню операцій за шаблонами
	Інтегровані програми зведеного обліку
	Окремі автоматизовані робочі місця (АРМ)
5. За призначенням	Комплекси пов'язаних АРМ
	Програми для ведення бухгалтерського обліку
	Фінансово-аналітичні системи
	Програми для автоматизації управлінської діяльності, що містять модуль бухгалтерського обліку
	Правові бази даних

Джерело: побудовано на підставі [4, с. 362; 6, с. 144]

Таблиця 2

**Комплекс основних вимог до програмних продуктів для автоматизації
процедур бухгалтерського обліку вітчизняних підприємств**

Група вимог	Вимоги	Характеристика вимог до програмного продукту для автоматизації процедур бухгалтерського обліку на підприємстві
Функціональні вимоги	Ведення журналу операцій	Здатність вводити та накопичувати всі господарські операції, які відображають господарську діяльність підприємства
	Достовірне відображення сальдо облікових рахунків	Можливість розраховувати підсумки за рахунками бухгалтерського обліку (обороти, залишки) на будь-який момент часу за довільної кількості введених господарських операцій
	Аналітичний облік	Можливість вести аналітичний облік в таких розрізах і з таким рівнем деталізації, як цього вимагають потреби управління
	Кількісний облік	Можливість ведення обліку в натуральному вимірнику
	Валютний облік	Облік у валютах, що відрізняються від базової (основної валюти)
	Гнучкість	Можливість налагодити програму під особливості діяльності конкретного підприємства та зміни в законодавстві
Технічні вимоги	Невибагливість до апаратного забезпечення	Можливість ефективно працювати на комп'ютерах із середніми технічними характеристиками
	Редактор документів	Вбудовані в програму засоби створення і коригування форм первинних документів, розрахунків та звітів
	«Експорт-імпорт» даних	Можливість обмінюватися даними з іншими програмами та пристроями (касовими апаратами, технологічними датчиками)
	Робота в мережах	Здатність працювати на кількох комп'ютерах з поєднанням даних за допомогою комп'ютерної мережі
	Захист інформації	Забезпечення кодування інформації та обмеження доступу за допомогою системних паролів
	Архів документів	Вбудовані засоби архівації даних з можливістю швидкого відновлення інформації
Комерційні вимоги	Ціна	Прийнятна для підприємства ціна програмного забезпечення та його супроводу
	Супровід	Послуги з навчання користувачів, оперативні консультації, оновлення програмного забезпечення
	Документація	Якісна детальна друкована документація до програм
Ергономічні вимоги	Інтерфейс користувача	Зручні та нешкідливі для здоров'я користувача засоби забезпечення діалогу «людина-комп'ютер»
	Програмна допомога	Розвинена система програмної допомоги, яка дозволяє отримати «підказку» щодо будь-якої функції або дії в програмі

Джерело: побудовано на підставі [2; 6, с. 146–147]

Таблиця 3

Ознаки програми «1С Бухгалтерія 8.0» та їх характеристика

№	Класифікаційна ознака	Характеристика ознак
1	Клас програми	Універсальна бухгалтерська програма
2	Призначення	Для ведення бухгалтерського обліку
3	Група споживачів	Невелика чисельність персоналу бухгалтерії
4	Об'єкт обліку	Малі та середні за розміром підприємства різних галузей діяльності
5	Спосіб реалізації облікових функцій	Перевага надається введенню операцій за шаблонами та за допомогою документів
6	Комплексність виконання функцій	Інтегрована програма зведеного обліку
7	Облікові автоматизації процедур бухгалтерського обліку на підприємстві	Автоматизовані процедури бухгалтерського обліку забезпечують одночасну реєстрацію кожного запису господарської операції як на рахунках бухгалтерського обліку, так і в необхідних розрізах аналітичного обліку, кількісного і валютного обліку. Користувачі можуть самостійно управляти деякими методичними параметрами системи бухгалтерського обліку в межах налаштування облікової політики, створювати нові субрахунки в розрізі аналітичного обліку.

дуальних підприємств, які використовують спрощену систему оподаткування [9, с. 62].

Отже, здійснення ефективного процесу автоматизації бухгалтерського обліку підприємств України є пріоритетним напрямом підвищення прибутковості діяльності та забезпечення економічного зростання вітчизняних суб'єктів господарювання, що дає змогу реалізувати комплекс таких важливих переваг:

- 1) скорочення паперового документообігу та зменшення витрат часу на створення і пошук документів;
- 2) посилення контролю за виконанням доручень;
- 3) забезпечення раціонального розподілу навантаження на співробітників і прозорості їхньої роботи за рахунок аналізу виданих завдань та своєчасного їх виконання;

4) прискорення документообігу шляхом автоматичного переміщення документів між співробітниками, відсутності необхідності фізичного розмноження і переміщення паперових копій документів, можливості паралельної розсилки документів;

5) скорочення втрат документів за рахунок їх зберігання в єдиному електронному архіві, ведення реєстраційних карток на наявні паперові документи і зменшення руху паперових документів;

6) забезпечення безпеки документів за рахунок виключення несанкціонованого доступу;

7) зниження матеріальних витрат на папір і оргтехніку за рахунок скорочення паперового документообігу та зниження тимчасових витрат на обробку документів.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, забезпечення раціонального вибору для конкретного підприємства комп'ютерної системи бухгалтерського обліку для автоматизації бухгалтерського обліку та ефективного його використання у процесі обробки облікових даних дає змогу забезпечити підприємству: оперативне введення; обробку та формування вихідного інформаційного масиву даних бухгалтерського обліку; забезпечення внутрішнього контролю інформації; зменшення ручної праці; підвищення якості та ефективності роботи бухгалтерів; вдосконалення процесу організації бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності підприємства, що у сукупності сприяє удосконаленню системи менеджменту, підвищенню рентабельності та економічному зростанню підприємства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гаркуша С.А. Теоретичні основи визначення ефекту від впровадження автоматизованих інформаційних систем обліку, аналізу та аудиту / С.А. Гаркуша. URL: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/5.2/81.pdf>
2. Деньга Світлана. Комп'ютеризація обліку на підприємствах різних масштабів та галузей / Світлана Деньга. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/974/1/Світлана%20Деньга1.doc>
3. Дикий А.П. Особливості вибору програмного забезпечення для комп'ютеризації бухгалтерського обліку великих підприємств / А.П. Дикий, Ю.Д. Довгаль // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. 2008. № 4 (46). С. 61–70.
4. Завгородний В.П. Автоматизація бухгалтерського учета, контролю, аналізу та аудиту: монографія / В.П. Завгородний. К.: А.С.К., 1998. 768 с.
5. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: навч. посіб. / С. В. Івахненко. К.: Знання-Прес, 2003. 349 с.
6. Івахненко С.В. Організація бухгалтерського обліку в умовах застосування комп'ютерних технологій: дис. канд. екон. наук: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз і аудит» / С.В. Івахненко. Житомир, 1998. 225 с.
7. Травинська С.І. Облік і контроль поточних зобов'язань в умовах застосування комп'ютерних технологій / С.І. Травинська. URL: <http://www.lib.dp.ua/uploads/files/ст.Травинська%20С.,pdf>

УДК 657.421

Михайленко О.В.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри обліку і аудиту

Національного університету харчових технологій

Скоморохова С.Ю.

завідувач навчальної лабораторії кафедри обліку і аудиту

Національного університету харчових технологій

Чернова А.О.

студентка

Національного університету харчових технологій

УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРОЮ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ЗА КРИТЕРІЄМ МІНІМІЗАЦІЇ ЙОГО ВАРТОСТІ

Проаналізовано варіанти побудови структури власного капіталу підприємства, недоліки та переваги методів оптимізації структури капіталу. Обґрунтовано доцільність управління структурою капіталу підприємства. Розроблено практичні рекомендації щодо визначення загальної потреби у фінансових ресурсах, необхідних для здійснення поточної діяльності підприємства. Проаналізовано інструментарій та методи оптимізації структури капіталу підприємства, на основі яких запропоновано підхід до пошуку оптимальності структури капіталу за методом мінімізації середньозваженої вартості капіталу.

Ключові слова: капітал, управління структурою капіталу, фінансовий леверидж, середньозважена вартість капіталу, залучений та власний капітал, керуючі процеси.

Михайленко О.В., Скоморохова С.Ю., Чернова А.О. УПРАВЛЕНИЕ СТРУКТУРОЙ КАПИТАЛА ПРЕДПРИЯТИЯ ПО КРИТЕРИЮ МИНИМИЗАЦИИ ЕГО СТОИМОСТИ

Проанализированы варианты построения структуры собственного капитала предприятия, недостатки и преимущества методов оптимизации структуры капитала. Обоснована целесообразность управления структурой капитала предприятия. Разработаны практические рекомендации по определению общей потребности в финансовых ресурсах, необходимых для осуществления текущей деятельности предприятия. Проанализированы инструментальный и методы оптимизации структуры капитала предприятия, на основе которых предложен подход к поиску оптимальности структуры капитала по методу минимизации средневзвешенной стоимости капитала.

Ключевые слова: капитал, управление структурой капитала, финансовый леверидж, средневзвешенная стоимость капитала, привлеченный и собственный капитал, управляющие процессы.

Mikhailenko O.V., Skomorokhova S.Yu., Chernova A.O. MANAGEMENT OF THE CAPITAL STRUCTURE OF THE ENTERPRISE ON THE CRITERION OF MINIMIZING VALUE

The author analyzes the options for constructing the structure of the company's own capital, the disadvantages and advantages of optimizing capital structure. The expediency of management of the capital structure of the enterprise is substantiated. Practical recommendations for determining the overall need for financial resources necessary for carrying out the current activity of the enterprise are developed. The tools and methods of optimizing the capital structure of the enterprise are analyzed, on the basis of which an approach to finding optimality of the structure of capital is proposed based on the method of minimizing the weighted average cost of capital.

Keywords: capital, capital structure management, financial leverage, weighted average cost of capital, attracted and equity capital, management processes.